EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 17.10.2018
COM(2018) 691 final

2018/0356 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Liidu ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu sõlmimise kohta

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Jõuliselt kasvava majandusega Kagu-Aasia riigid koos oma üle 600 miljoni tarbija ja kiirelt kasvava keskklassiga on Euroopa Liidu eksportijate ja investorite jaoks olulised turud. Kaubavahetus mahus 227,3 miljardit eurot (2017) ja teenuskaubandus mahus 77 miljardit eurot (2016) teevad Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) tervikuna USA ja Hiina järel ELi suuruselt kolmandaks kaubanduspartneriks väljaspool Euroopat. Samal ajal on EL 263 miljardi euro suuruse välismaiste otseinvesteeringute kogumahuga (2016) ASEANis suurim välismaiste otseinvesteeringute tegija, kusjuures ASEAN tervikuna on omakorda ELis suuruselt teine Aasia välismaiste otseinvesteeringute tegija, kelle välismaiste otseinvesteeringute kogumaht oli 116 miljardit eurot (2016).

Vietnamist on saanud Singapuri järel ja Malaisia ees ELi suuruselt teine kaubanduspartner ASEANis; 2017. aastal oli ELi ja Vietnami vahelise kaubavahetuse maht 47,6 miljardit eurot. Vietnam on üks kiireima majanduskasvuga ASEANi riike, kus SKP on viimase kümne aasta jooksul kasvanud keskmiselt ligikaudu 6 % ning ka tulevikus prognoositakse samasuguse kasvu jätkumist. Vietnam on enam kui 90-miljonilise elanikkonnaga elujõulise majandusega riik, kus on ASEANi riikidest kõige kiiremini kasvav keskklass ning noor ja dünaamiline tööjõud. Kõrge kirjaoskuse ja hariduse tase, suhteliselt madalad palgad, hea ühendatus ja keskne asukoht ASEANis on põhjused, miks üha enam välisinvestoreid valivad Vietnami keskuseks, kust osutada oma teenuseid Mekongi piirkonnas ja kaugemalgi.

23. aprillil 2007 andis nõukogu komisjonile loa alustada ASEANi riikidega läbirääkimisi piirkondadevahelise vabakaubanduslepingu üle. Ehkki on selge, et eesmärk oli pidada läbirääkimisi piirkondadevahelise vabakaubanduslepingu üle, anti selle loaga siiski ka võimalus pidada kahepoolseid läbirääkimisi juhul, kui ei oleks olnud võimalik jõuda kokkuleppele pidada ASEANi riikide rühmaga ühiseid läbirääkimisi. Arvestades piirkondadevahelistes läbirääkimistes tekkinud probleeme, tunnistasid mõlemad pooled, et on jõutud ummikseisu, ja leppisid kokku teha läbirääkimistes vaheaeg.

22. detsembril 2009 saavutas nõukogu põhimõttelise kokkuleppe alustada ASEANi eri riikidega kahepoolseid läbirääkimisi, võttes aluseks 2007. aasta volitused ja läbirääkimisjuhised, säilitades samas strateegilise eesmärgina piirkondadevahelise lepingu sõlmimise. Samuti andis nõukogu komisjonile loa alustada kõigepealt kahepoolseid läbirääkimisi vabakaubanduslepingu üle Singapuriga, mis oleks esimene samm eesmärgi poole käivitada aegsasti sellised läbirääkimised ka teiste ASEANi riikidega. Seejärel algatas EL kahepoolsed läbirääkimised vabakaubanduslepingute sõlmimiseks Malaisia (2010), Vietnami (2012), Tai (2013), Filipiinide (2015) ja Indoneesiaga (2016).

15. oktoobril 2013 andis nõukogu ELi uue, Lissaboni lepingust tuleneva pädevuse alusel komisjonile loa ASEANi riikidega käimasolevaid läbirääkimisi laiendada, et käsitleda ka investeeringute kaitset.

Võttes aluseks nõukogu poolt 2007. aastal vastuvõetud läbirääkimisjuhised, mida täiendati 2013. aasta oktoobris investeeringute kaitse lisamisega, on komisjon pidanud Vietnamiga läbirääkimisi ambitsioonika ja ulatusliku vabakaubanduslepingu ja investeeringute kaitse lepingu üle, seades eesmärgiks uute võimaluste ja õiguskindluse loomise, et soodustada kahe

partneri vahel kaubandust ja investeeringuid. Mõlema lepingu õiguslikult läbivaadatud tekst on avalikustatud ja kättesaadav järgmise lingi kaudu:

http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/vietnam/

Komisjon teeb järgmised nõukogu otsuste ettepanekud:

– ettepanek: nõukogu otsus Euroopa Liidu ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahelisele vabakaubanduslepingule Euroopa Liidu nimel allakirjutamise kohta;

– ettepanek: nõukogu otsus Euroopa Liidu ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta;

– ettepanek: nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahelisele investeeringute kaitse lepingule Euroopa Liidu nimel allakirjutamise kohta ja

– ettepanek: nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahelise investeeringute kaitse lepingu sõlmimise kohta.

Varem oli komisjon esitanud ettepaneku horisontaalse kaitseklausli kohta, mida kasutatakse muude lepingute hulgas ka ELi ja Vietnami vahelises vabakaubanduslepingus.

Lisatud ettepanek nõukogu otsuse kohta on õiguslik vahend vabakaubanduslepingu sõlmimiseks Euroopa Liidu ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahel.

• **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Enne vabakaubanduslepingu ja investeeringute kaitse lepingu üle peetud läbirääkimisi pidas Euroopa välisteenistus läbirääkimisi Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning Vietnami Sotsialistliku Vabariigi partnerlus- ja koostöölepingu üle, mis jõustus oktoobris 2016. Partnerlus- ja koostööleping moodustab õigusliku raamistiku ELi ja Vietnami juba pikaajalise ja tugeva partnerluse edasiseks arenguks väga erinevates valdkondades, sealhulgas poliitilise dialoogi, kaubanduse, energeetika, transpordi, inimõiguste, hariduse, teaduse ja tehnoloogia, õiguse, asüüli ja sisserände valdkonnas.

ELi ja Vietnami pikaajalised kaubandus- ja majandussuhted on seni arenenud ilma konkreetse õigusliku raamistikuta. Vabakaubandusleping ja investeeringute kaitse leping, mille üle peeti läbirääkimisi, on erilepingud, millega jõustatakse partnerlus- ja koostöölepingu kaubandus- ja investeerimissätted, ning need saavad ELi ja Vietnami kahepoolsete suhete lahutamatuks osaks.

Alates jõustumise kuupäevast asendab ja tühistab ELi-Vietnami investeeringute kaitse leping investeeringute kaitse lepingu 6. lisas (Investeerimislepingute loetelu) loetletud kahepoolsed investeerimislepingud Vietnami ja ELi liikmesriikide vahel.

• **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

ELi-Vietnami vabakaubandusleping ja investeeringute kaitse leping on täielikult kooskõlas liidu tegevuspõhimõtetega ega nõua ELi eeskirjade, õigusnormide või standardite muutmist üheski reguleeritud valdkonnas. Nagu kõik muud kaubandus- ja investeerimislepingud, mille üle komisjon on läbirääkimisi pidanud, kaitsevad ka ELi-Vietnami vabakaubandusleping ja investeeringute kaitse leping täielikult avalikke teenuseid ning tagavad, et valitsuste õigus kehtestada avalikkuse huvides õigusnorme säilib lepingute alusel täielikult ja moodustab nende aluspõhimõtte.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Järgides Euroopa Liidu Kohtu arvamust 2/15 ja arvestades ELi institutsioonides sellele järgnenud laiaulatusliku arutelu kaubandus- ja investeerimislepingute ülesehituse kohta, esitab komisjon Vietnamiga peetud läbirääkimiste tulemused kahe eraldiseisva lepingu – vabakaubanduslepingu ja investeeringute kaitse lepingu – kujul, nagu tehti ka ELi ja Singapuri vaheliste läbirääkimiste tulemuste puhul.

Võttes arvesse arvamust 2/15 ja pidades silmas seda, et ELi-Vietnami vabakaubanduslepingu sisu on üldjoontes sama mis ELi-Singapuri vabakaubanduslepingul, kuuluvad kõik ELi-Vietnami vabakaubanduslepinguga kaetud valdkonnad ELi pädevusse ja eelkõige ELi toimimise lepingu artikli 91, artikli 100 lõike 2 ja artikli 207 kohaldamisalasse. Samamoodi kuuluvad kõik ELi-Vietnami investeeringute kaitse lepingus olevad investeeringute kaitset käsitlevad sisulised sätted ELi toimimise lepingu artikli 207 alla, niivõrd, kuivõrd need käsitlevad välismaiseid otseinvesteeringuid.

Sellest tulenevalt peab liit ELi-Vietnami vabakaubanduslepingule alla kirjutama pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist vastavalt nõukogu otsusele, mille aluseks on ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 5, ja sõlmima selle lepingu vastavalt nõukogu otsusele, mille aluseks on ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 6.

Peale selle on lisatud õigusliku alusena ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 7, mille kohaselt võib nõukogu volitada komisjoni kiitma heaks liidu seisukohta vabakaubanduslepingu teatavate muudatuste osas, arvestades, et vabakaubanduslepingus on sätestatud kiirendatud ja/või lihtsustatud menetlused selliste muudatuste heakskiitmiseks. Seepärast tuleks komisjonile anda volitus heaks kiita muudatused või parandused, mille peab vastu võtma kaubanduskomitee vastavalt artiklitele 9.20 (Riigihangete kohaldamisala muutmine ja korrigeerimine) ja 9.23 (Investeeringute, teenuste, e-kaubanduse ja riigihangete komitee) seoses 9-A (Riigihangete kohaldamisala liidu puhul) ja 9-B lisa (Riigihangete kohaldamisala Vietnami puhul) A (Keskvalitsusasutused) kuni C jaos (Muud hõlmatud üksused) esitatud üksuste loeteluga.

ELi-Vietnami investeeringute kaitse lepingule kirjutab liit alla vastavalt nõukogu otsusele, mille aluseks on ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 5, ja sõlmib selle lepingu vastavalt nõukogu otsusele, mille aluseks on ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 6, pärast seda, kui Euroopa Parlament on oma nõusoleku andnud ja liikmesriigid on selle oma asjakohaste siseriiklike menetluste kohaselt ratifitseerinud.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Vastavalt ELi-Singapuri vabakaubanduslepingut käsitlevas arvamuses 2/15 kinnitatule ja analoogia alusel kõnealuse lepinguga ei hõlma ELi ja Vietnami vabakaubandusleping nõukogule esitatud kujul küsimusi, mis ei kuulu ELi ainupädevusse.

Seoses investeeringute kaitse lepinguga kinnitas kohus, et vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 207 kuuluvad ELi ainupädevusse kõikide investeeringute kaitset käsitlevate sisuliste sätete need osad, mis käsitlevad välismaiseid otseinvesteeringuid. Lisaks kinnitas kohus, et seoses riikidevaheliste vaidluste lahendamise mehhanismiga kuulub investeeringute kaitse ELi ainupädevusse. Lõpetuseks märkis kohus, et ELil on jagatud pädevus seoses kaudsete investeeringute ning investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamisega (asendati hiljem

investeeringute kaitse lepingus investeerimiskohtu süsteemiga), mille puhul liikmesriigid on kostjad[1].

Neid elemente ei saa sidusal viisil eraldada sisulistest sätetest ega riikidevaheliste vaidluste lahendamisest ja need tuleks seega lisada ELi tasandi lepingutesse.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegia visiooniga ning panustab liidu kaubandus- ja arengueesmärkide saavutamisse.

- **Vahendi valik**

Käesolev ettepanek on kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 218, millega nähakse ette, et otsused rahvusvaheliste lepingute kohta võtab vastu nõukogu. Käesolevas ettepanekus esitatud eesmärgi saavutamiseks ei ole võimalik kasutada muud õiguslikku vahendit.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Pärast seda, kui läbirääkimised Vietnamiga olid lõpule viidud, korraldas kaubanduse peadirektoraadi peaökonomistile alluva üksuse juhitud töörühm lepingust oodatava majandusliku kasu uuringu.

Analüüsis prognoositakse, et kahepoolsete tariifide ja ekspordimaksude kaotamine koos piiriülest kaubavahetust ja piiriüleseid teenuseid mõjutavate mittetariifsete tõkete vähendamisega hoogustab kahepoolset kaubandust märkimisväärselt. ELi eksport Vietnami suureneb 2035. aastaks hinnanguliselt rohkem kui 8 miljardi euro võrra ning Vietnami eksport ELi 15 miljardi euro võrra. See tähendab, et protsentuaalselt suureneb ELi eksport Vietnamisse peaaegu 29 % ja Vietnami eksport ELi ligikaudu 18 %.

Majandusliku modelleerimise tulemusel saadi täiendavad prognoosid, mille kohaselt ELi rahvatulu võib tänu vabakaubanduslepingule 2035. aastaks suureneda rohkem kui 1,9 miljardi euro võrra ning Vietnami rahvatulu võib sama ajavahemiku jooksul suureneda 6 miljardi euro võrra. Oodatava kasu märkimisväärne erinevus tuleneb ELi ja Vietnami kui ekspordisihtkoha suhtelisest tähtsusest teineteise jaoks.

Eespool esitatud kvantitatiivse analüüsi tulemustes võidi seega alahinnata lepingu tegelikku majanduslikku mõju, kuna neis ei võeta arvesse intellektuaalomandi õiguste parema kaitse ja tagamisega või tootmissektori välismaiste otseinvesteeringutega ja riigihangetega seotud eeldatavat kasu. Lisaks ei olnud võimalik modelleerida ülemaailmsete tarneahelate sünergiaid, mis tulenevad ELi-Vietnami vabakaubanduslepingust ja eelkõige ASEANi piirkonnas ELi majandussuhete edasiseks tugevdamiseks tehtavate jätkuvate jõupingutuste laiemast kontekstist, kuid võib arvata, et need on märkimisväärsed.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Enne kahepoolsete läbirääkimiste alustamist Vietnamiga viis välistöövõtja ELi ja ASEANi riikide vabakaubanduslepinguga seoses läbi kaubanduse jätkusuutlikkust käsitleva

[1] Vt selgitus Euroopa Liidu Kohtu otsuses kohtuasjas C-600/14 Saksamaa *vs.* nõukogu (5. detsembri 2017. aasta otsus) punkt 69.

mõjuhindamise,[2] et uurida kahe piirkonna süvendatud majanduspartnerluse võimalikku majanduslikku, sotsiaalset ja keskkondlikku mõju.

Kaubanduse jätkusuutlikkust käsitleva mõjuhindamise ettevalmistamise raames konsulteeris töövõtja sise- ja väliseekspertidega, korraldas avalikke konsultatsioone Brüsselis ja Bangkokis ning pidas kahepoolseid kohtumisi ja vestlusi kodanikuühiskonnaga ELis ja ASEANi riikides. Kaubanduse jätkusuutlikkust käsitleva mõjuhindamise raames toimunud konsultatsioonid olid platvormiks oluliste sidusrühmade ja kodanikuühiskonna kaasamisel Kagu-Aasiaga seotud kaubanduspoliitikat käsitlevasse dialoogi.

Nii kaubanduse jätkusuutlikkust käsitleva mõjuhindamise aruanne kui ka selle ettevalmistamise raames peetud konsultatsioonid on olnud komisjoni jaoks väärtuslikuks panuseks kõikidesse kahepoolsetesse kaubandus- ja investeerimisalastesse läbirääkimistesse, mis on seni käivitatud ASEANi eri riikidega.

Lisaks korraldas komisjon 2012. aasta juunis tulevast Vietnamiga sõlmitavat kahepoolset lepingut käsitleva avaliku konsultatsiooni, milles kasutati küsimustikku, mis oli koostatud selleks, et saada sidusrühmadelt teavet, mis hiljem aitas komisjonil kogu läbirääkimisprotsessi vältel seada prioriteete ja teha otsuseid. Saadi 62 vastust, neist 43 tööstusharude liitudelt ja ühingutelt, 16 üksikutelt äriühingutelt ja kolm liikmesriikidelt. Vastused hõlmasid väga erinevaid valdkondi, sh põllumajandusliku toidutööstuse, IKT-, tekstiili-, teenuste-, ravimi-, keemia-, metalli-, rohelise energia, auto-, masinaehitus- ning metsa- ja puidusektorit. Pärast kirjalikku konsultatsiooni korraldati kohtumisi mitmete küsimustikule vastanutega, kes esindavad Vietnamiga peetavate läbirääkimiste jaoks kõige tundlikumaid sektoreid (tekstiili-, alkohoolsete jookide, ravimi-, auto- ja IKT-sektor).

2015. aasta mais peeti sidusrühmadega ümarlaud, kus käsitleti inimõigusi ja kestlikku arengut ELi ja Vietnami vaheliste kahepoolsete suhete kontekstis[3]. Seejärel tegi komisjon eraldi analüüsi[4] vabakaubanduslepingu võimaliku mõju kohta inimõigustele ja kestlikule arengule.

Enne ja pärast läbirääkimisi teavitati ELi liikmesriike korrapäraselt ning nendega konsulteeriti nõukogu kaubanduspoliitika komitee vahendusel suuliselt ja kirjalikult läbirääkimiste erinevate aspektide üle. Euroopa Parlamenti teavitati samuti regulaarselt ja temaga konsulteeriti tema rahvusvahelise kaubanduse komisjoni (INTA), eelkõige ELi-Vietnami vabakaubanduslepingu järelevalverühma kaudu. Läbirääkimiste tulemusena jooksvalt koostatud teksti levitati kogu protsessi vältel mõlemas institutsioonis.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

ELi ja ASEANi riikide vabakaubanduslepingu kaubanduse jätkusuutlikkust käsitleva mõjuhindamise viis läbi välistöövõtja Ecorys.

- **Mõjuhinnang**

Välistöövõtja tehtud kaubanduse jätkusuutlikkust käsitlevas mõjuhindamises, mis viidi lõpule 2009. aastal, jõuti järeldusele, et ambitsioonikal ELi-ASEANi vabakaubanduslepingul oleks (SKP, sissetuleku, kaubanduse ja tööhõive seisukohast) oluline positiivne mõju nii ELi kui ka Vietnami jaoks. Mõju rahvatulule hinnatakse ELi puhul 13 miljardile eurole ja Vietnami puhul 7,6 miljardile eurole.

[2] http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/145989.htm
[3] http://trade.ec.europa.eu/doclib/events/index.cfm?id=1288
[4] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/february/tradoc_154236.pdf

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

ELi-Vietnami vabakaubanduslepingu ja investeeringute kaitse lepingu suhtes ei kohaldata õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi menetlusi. Sellele vaatamata sisaldavad need sätteid, mis lihtsustavad kaubanduse ja investeerimisega seotud menetlusi, vähendavad ekspordi ja investeerimisega seotud kulusid ja võimaldavad seega rohkematel väikeettevõtjatel tegutseda mõlemal turul. Eeldatav kasu on muu hulgas: vähem koormavad tehnilised eeskirjad, vastavusnõuded, tolliprotseduurid ja päritolureeglid, intellektuaalomandi õiguste kaitse ning VKEde kui nõude esitajate väiksemad vaidluste lahendamise kulud investeerimiskohtu süsteemis.

- **Põhiõigused**

Ettepanek ei mõjuta põhiõiguste kaitset liidus.

4. MÕJU EELARVELE

ELi-Vietnami vabakaubanduslepingul on finantsmõju ELi eelarve tulude poolel. Hinnanguliselt võib saamata jäänud tollimaksude summa ulatuda pärast lepingu täielikku rakendamist kuni 1,7 miljardi euroni. Hinnangu aluseks on lepingu puudumisel aastani 2035 eeldatav keskmine import ja see näitab Vietnamist pärit impordi suhtes kehtestatud ELi tollitariifide kaotamisest tingituna igal aastal saamata jäävat tulu.

ELi-Vietnami investeeringute kaitse lepingul on finantsmõju ELi eelarve kulude poolel. See on ELi jaoks (pärast ELi-Kanada laiaulatuslikku majandus- ja kaubanduslepingut ning ELi-Singapuri lepingut) juba kolmas leping, millesse inkorporeeritakse investeerimiskohtu süsteem investori ja riigi vaheliste investeeringuvaidluste lahendamiseks. Alates 2019. aastast (tingimusel et leping jõustub) on ette näha 700 000 euro suurust iga-aastast täiendavat kulu esimese astme kohtust ja apellatsioonikohtust koosneva alalise struktuuri rahastamiseks. Samal ajal hõlmab leping haldusressursside kasutamist eelarverea XX 01 01 01 alt (Institutsioonides töötavate ametnike ja ajutiste töötajatega seotud kulud), arvestades et hinnanguliselt määratakse lepingust tulenevaid ülesandeid täitma üks täistööajaga administraator. See on ära näidatud finantsselgituses ja toimub selles nimetatud tingimustel.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

ELi-Vietnami vabakaubandusleping ja investeeringute kaitse leping sisaldavad institutsioonilisi sätteid, millega nähakse ette rakendusasutuste struktuur, et pidevalt jälgida lepingute rakendamist, toimimist ja mõju. Kuna need lepingud kuuluvad lahutamatu osana ELi-Vietnami üldiste kahepoolsete suhete raamesse, mida reguleeritakse partnerlus- ja koostöölepinguga, moodustavad nimetatud struktuurid koos partnerlus- ja koostöölepinguga ühise institutsioonilise raamistiku osa.

Vabakaubanduslepingu institutsioone käsitleva peatükiga luuakse kaubanduskomitee, mille peamine ülesanne on jälgida ja lihtsustada lepingu rakendamist ja kohaldamist. Kaubanduskomitee koosneb ELi ja Vietnami esindajatest, kes kohtuvad igal aastal või emma-kumma poole palvel. Kaubanduskomitee ülesanne on valvata kõikide lepingu alusel loodud erikomiteede ja töörühmade (kaubavahetuskomitee, tollikomitee, sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete komitee, investeeringute, teenuste, e-kaubanduse ja riigihangete komitee, kaubanduse ja kestliku arengu komitee, intellektuaalomandi õiguste kaitse töörühm (sh geograafiliste tähiste valdkonnas) ning mootorsõidukite ja nende osade töörühm) tööd.

Kaubanduskomitee ülesanne on ka suhelda kõigi huvitatud isikutega (sealhulgas erasektori ja kodanikuühiskonnaga) seoses lepingu toimimise ja rakendamisega. Lepingus tunnistavad mõlemad pooled läbipaistvuse ja avatuse tähtsust ning kinnitavad, et nad võtavad arvesse üldsuse seisukohti, et lepingu rakendamisel tuginetaks paljudele eri vaatenurkadele.

Investeeringute kaitse lepingu institutsioone käsitleva peatükiga luuakse komitee, mille peamine ülesanne on jälgida ja lihtsustada lepingu rakendamist ja kohaldamist. Muude ülesannete seas võib komitee tingimusel, et mõlemad pooled on täitnud oma vastavad õigusnõuded ja viinud lõpule menetlused, otsustada nimetada ametisse investeerimiskohtu süsteemi kohtute liikmed, määrata kindlaks nende igakuise töötasu ning võtta vastu lepingu siduvad tõlgendused.

Nagu rõhutatud teatises „Kaubandus kõigile“, eraldab komisjon üha rohkem ressursse kaubandus- ja investeerimislepingute tõhusaks rakendamiseks ja täitmise tagamiseks. 2017. aastal avaldas komisjon oma esimese aastaaruande vabakaubanduslepingute rakendamise kohta. Selle aruande peamine eesmärk on anda ELi vabakaubanduslepingute rakendamisest objektiivne ülevaade, tuues välja tehtud edusammud ja käsitlemist vajavad puudused. Aruanne peaks olema aluseks liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja laiemalt kodanikuühiskonnaga peetavale avatud arutelule ja koostööle vabakaubanduslepingute ning nende rakendamise valdkonnas. Kuna aruanne esitatakse igal aastal, võimaldab see arengusuundumuste regulaarset jälgimist ja dokumenteerib ka seda, kuidas on käsitletud prioriteetseid küsimusi. Aruanne hõlmab ELi-Vietnami vabakaubanduslepingut alates selle jõustumisest.

- **Rakendamine ELis**

Lepingu rakendamise tagamiseks on vaja võtta teatavaid meetmeid. Need kehtestatakse lepingu kohaldamise alguseks. Meetmeteks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) artikli 58 lõike 1 kohaselt vastuvõetav komisjoni rakendusmäärus, millega avatakse lepingus sätestatud tariifikvoodid.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

ELi-Vietnami vabakaubanduslepingu üle läbirääkimisi pidades taotles komisjon kaht peamist eesmärki: esiteks, tagada ELi ettevõtjatele pääs Vietnami turule optimaalsetel tingimustel, ja teiseks, panna paika teine väärtuslik lähtepunkt (pärast Singapuriga sõlmitud lepinguid) muudele ELi läbirääkimistele selles piirkonnas.

Mõlemad eesmärgid on täielikult saavutatud: leping läheb olemasolevatest WTO raames võetud kohustustest kaugemale paljudes valdkondades, nagu teenused, riigihange, mittetariifsed tõkked ja intellektuaalomandi kaitse, sealhulgas geograafilised tähised. Kõigis neis valdkondades nõustus ka Vietnam uute kohustustega, mis lähevad tunduvalt kaugemale neist, mis Vietnam on võtnud muudes lepingutes, sh laiaulatuslikus ja progressiivses Vaikse ookeani ülese partnerluse lepingus.

Kooskõlas läbirääkimisjuhistes esitatud eesmärkidega saavutas komisjon järgmise:

1) teenuste ja investeerimisturgude põhjalik liberaliseerimine, sealhulgas litsentsimist käsitlevad horisontaalsed eeskirjad ja diplomite vastastikune tunnustamine ning

sektoripõhised õigusnormid, mille eesmärk on tagada ELi ettevõtjatele võrdsed võimalused;

2) uued pakkumuste esitamise võimalused ELi pakkujatele Vietnamis, kes ei ole ühinenud WTO riigihankeid käsitleva lepinguga;

3) tehniliste ja regulatiivsete kaubandustõkete kõrvaldamine kaubavahetuselt, näiteks dubleerivate katsete kõrvaldamine, eelkõige edendades ELis mootorsõidukite, ravimite ja meditsiiniseadmete, samuti keskkonnahoidliku tehnoloogia valdkonnas tuntud tehniliste ja regulatiivsete standardite kasutamist;

4) rahvusvahelistel standarditel põhinev kaubandust soodustavam režiim Vietnamisse suunatud Euroopa toiduainete ekspordi heakskiitmiseks;

5) Vietnami kohustus vähendada EList imporditava kauba tariife või need kaotada ning Euroopa ettevõtjate ja tarbijate odavam juurdepääs Vietnamist pärit toodetele;

6) intellektuaalomandi õiguste kõrgetasemeline kaitse, sealhulgas nende õiguste järgimise tagamine, kaasa arvatud piiril, ja ELi geograafiliste tähiste kaitse TRIPS+ tasemel;

7) põhjalik peatükk kaubanduse ja kestliku arengu kohta, mille eesmärk on tagada, et kaubandus toetab töötajate õigusi, keskkonnakaitset ja sotsiaalset arengut ning edendab metsade ja kalavarude säästvat majandamist. See hõlmab kohustusi, mis on võetud seoses rahvusvaheliste standardite tõhusa kohaldamisega ning mitme rahvusvahelise konventsiooni ratifitseerimise nimel tehtava tööga. Peatükis sätestatakse ka see, kuidas sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskond kaasatakse selle rakendamisse ja järelevalvesse, ning

8) kiire vaidluste lahendamise mehhanism vahekohtu kaudu või vahendaja abil.

ELi-Vietnami investeeringute kaitse leping tagab kõrgetasemelise investeeringute kaitse, kaitstes samas ELi ja Vietnami õigust kehtestada õigusnorme ja täita õigustatud eesmärke sellistes avalikku huvi pakkuvates poliitikavaldkondades nagu tervise-, ohutus- ja keskkonnakaitse.

Leping sisaldab kõiki uuendusi, mida hõlmab ELi uus lähenemisviis investeeringute kaitsele, ja selle täitmise tagamise mehhanisme, mida ei ole Vietnami ja ELi liikmesriikide 21 kehtivas kahepoolses investeerimislepingus. See on investeeringute kaitse lepingu üks väga oluline joon, mis asendab ja seega täiustab 21 kehtivat kahepoolset investeerimislepingut.

Kooskõlas läbirääkimisjuhistes seatud eesmärkidega tagas komisjon, et ELi investoreid ja nende investeeringuid Vietnamis koheldakse õiglaselt ja erapooletult ning et neid ei diskrimineerita võrreldes Vietnami investeeringutega, mis on samasuguses olukorras. Samal ajal kaitseb investeeringute kaitse leping ELi investoreid ja nende investeeringuid Vietnamis sundvõõrandamise eest, kui see ei toimu üldsuse huvides nõuetekohase protsessi kohaselt mittediskrimineerival alusel ja kui sellega ei kaasne kiire, piisav ja tõhus hüvitise maksmine sundvõõrandatud investeeringu õiglase turuväärtuse kohaselt.

Samuti pakub investeeringute kaitse leping, mille üle komisjon pidas läbirääkimisi, investoritele võimaluse ajakohase ja reformitud vaidluste lahendamise mehhanismi kasutamiseks. Selle süsteemiga tagatakse investeeringute kaitse eeskirjadest kinnipidamine ja püütakse leida tasakaal ühelt poolt investorite läbipaistva kaitsmise ja teiselt poolt riigi õiguse vahel kehtestada õigusnorme, et teostada avaliku poliitika eesmärke. Lepinguga luuakse alaline rahvusvaheline ja täielikult sõltumatu vaidluste lahendamise süsteem, mis koosneb

alalisest esimese astme kohtust ja apellatsioonikohtust ning viib vaidluste lahendamise menetlusi läbi läbipaistvalt ja erapooletult.

Komisjon teab, et tuleb leida tasakaal ELi reformitud investeerimispoliitikaga edasimineku ja liikmesriikide jaoks tundlike küsimuste vahel seoses võimaliku jagatud pädevuse teostamisega nendes küsimustes. Seepärast ei ole komisjon teinud ettepanekut investeeringute kaitse lepingu ajutiseks kohaldamiseks. Sellele vaatamata on komisjon valmis esitama ettepaneku investeeringute kaitse lepingut ajutiselt kohaldada, kui liikmesriigid seda ettepanekut soovivad.

2018/0356 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Euroopa Liidu ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu sõlmimise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 91 lõiget 1, artikli 100 lõiget 2 ning artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõike 6 punkti a alapunktiga v ja artikli 218 lõikega 7,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut

ning arvestades järgmist:

(1) Kooskõlas nõukogu otsusega nr [XX][5] kirjutati [XX. XXX 2019. aastal] alla Euroopa Liidu ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahelisele vabakaubanduslepingule (edaspidi „leping“), eeldusel et see hiljem sõlmitakse.

(2) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõike 7 kohaselt on asjakohane volitada komisjoni kiitma liidu nimel heaks seisukoha lepingu teatavate muudatuste kohta, mis tuleb investeeringute, teenuste, e-kaubanduse ja riigihangete komitees vastu võtta lihtsustatud korras vastavalt lepingu artiklile 9.20 või lepingu 9-A ja 9-B lisa A–C jaos esitatud üksuste loetelu puhul vastavalt lepingu artiklile 9.23.

(3) Leping tuleks liidu nimel heaks kiita.

(4) Lepingu artikli 17.20 kohaselt ei anna leping liidus isikutele muid õigusi ega määra muid kohustusi kui need, mis on lepinguosaliste vahel loodud rahvusvahelise õiguse alusel,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu nimel kiidetakse heaks Euroopa Liidu ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vaheline vabakaubanduseping (edaspidi „leping“).

Lepingu tekst on lisatud käesolevale otsusele.

Artikkel 2

Lepingu artiklite 9.20 j 9.23 kohaldamisel peab lepingu 9-A ja 9-B lisa A–D ja F jao puhul tehtavad muudatused ja parandused liidu nimel heaks kiitma komisjon.

[5] [Lisada viide]

Artikkel 3

Nõukogu eesistuja nimetab isiku, kes on volitatud liidu nimel esitama lepingu artikli 17.16 lõikes 2 sätestatud teate, et väljendada liidu nõusolekut end lepinguga siduda[6].

Artikkel 4

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

[6] Nõukogu peasekretariaat avaldab lepingu jõustumise kuupäeva *Euroopa Liidu Teatajas*.